

TAHÁKY

Dějepis - raný novověk

TAHÁKY

Dějepis – raný novověk

Fejkalův první zákon výuky dějepisu na školách

Znáte to... Do třídy přijde nový učitel dějepisu a první, co vám řekne, je, že není třeba, abyste si pamatovali data zpaměti. Hlavní přece je, abyste historii rozuměli. Jen když pochopíte souvislosti, můžete si z výuky něco odnést.

Měsíc nato už vám dává test s otázkami jako: „Kdy proběhlo setkání českých stavů ohledně kompaktát?“

Dobře, abych jim nekřivdil, těm začínajícím a nadšeným to trvá měsíce dva. Na druhou stranu, vyhořelí staří prudiči, co vypadají, že doby, o nichž vyprávějí, sami zažili, vám test s otázkou na narození českého velíkána Šmatlava dají hned 1. září.

A právě tady přicházejí Taháky. Je to soubor malých lístečků formátu A6, obsahujících zásadní data a informace k jednotlivým probíraným tématům. Každý tahák si vytisknete a snadno skryjete v kapse, pod lavicí nebo na pleši kantora. Taháky fungují i jako e-kniha v mobilu.

Jak řekl pán Puch: Milujte se a podvádějte.

Váš přítel v nesnázích
Fejk Fejkal

Renesance a humanismus

-zrod v Itálii 14. stol.

-severní Itálie rozdělená na městské státy, obchodní velmoci – **Benátky, Janov, Florencie, Milán**

-střední Itálie – **papežský stát**

-**Renesance** – inspirace antikou, umění a věda

-**Humanismus** – filosofie, hlavním objektem zájmu člověk, kolébkou hum. je Florencie.

Renesanční umění

-Objev perspektivy (malíř **Masaccio**)

-Malíři –**Leonardo da Vinci** (např. Mona Lisa), **Boticelli, Tizian**, Sixtinskou kapli vymaloval **Michelangelo**.

-Sochaři **Donatello a Michelangelo** (socha Davida)

-Architekt **Brunelleschi** (florentský chrám)

-Literáti – Francesco **Petrarka** (milostné básně), Giovanni **Boccaccio** (Dekameron)

-**Mecenášství** – bohaté osoby, které živily umělce – např. florentský rod Medici, ale také katolická církev

Od 2. pol. 15. st. šíření renesance do Evropy

-Nizozemí – Hieronymus Bosch (malíř)

-Německo – Albrecht Dürer (malíř)

Co si zapamatovat

-Leonarda da Vinciho. Jinak totiž nepochopíte film Da Vinciho kód. Možná ho teda nepochopíte tak jako tak, páč je to děsná blbost, ale aspoň se hodí vědět, o kom se tam furt mluví.

-Co znamená pojem „renesanční člověk“. Takový Leonardo nejen že byl skvělý malíř, ale taky pitval lidi, vymyslel první tank a narýsoval první bunkr. Je to, jako kdyby J. K. Rowling vedle psaní Harryho Pottera navrhla nejnovější model termonukleární hlavice.

Renesanční věda

-**Vynález knihtisku** – Johann Gutenberg (něm.) – asi 1450

-Použití **tiskařského lisu**

→Kolem roku 1500 v Evropě už asi 260 tiskáren

Kosmologie

-Středověká kosmologie – Země ve středu vesmíru, planety ji obíhají, včetně Slunce

-**Mikuláš Koperník** – první mat. model, který počítal se

Sluncem v centru vesmíru (heliocentrismus) - 1510

-**Giordano Bruno** – Slunce v centru soustavy planet, každá hvězda samostatné slunce → upálen kat. církví (1600)

-**Galileo Galilei** – objev teleskopu, obhájce heliocentrismu

-**Tycho de Brahe** – na dvoře Rudolfa II., přesné nástroje, Slunce obíhá kolem Země, kolem něj pak ostatní planety

-**Johannes Kepler** – žák de Braheho, **heliocentrismus**, objev **pohybu planet po elipsách** (nikoliv kružnicích)

Humanistické vzdělání

-Studium antické latiny a řečtiny

-Zakládána gymnázia a akademie (řecký název pro univerzity)

Filosofie

-**Niccolo Machiavelli** – spis „Vladař“ – o systému moci

Co si zapamatovat

-Až vám bude učitel/ka tvrdit, že až v renesanci přišli na to, že je Země kulatá, před příští hodinou jim nablijte na stůl.

To, že je Země kulatá, lidi věděli už od antiky. Ono totiž nebylo až tak těžké domyslet si, co znamená, když vám v Egyptě v poledne svítí slunce až na dno studny, kdežto v Británii do ní dopadá pod úhlem. Lidi před novověkem nebyli zas takoví dementi.

-Giordano Bruno nebyl upálen proto, že hlásal heliocentrismus. On tvrdil, že je každá hvězda samostatným sluncem, kolem něhož obíhají planety, na nichž žijí lidé. Upálili ho, protože se báli, že by pak Kristovo nanebevzetí mohlo znamenat, že spasitel prostě jen odletěl na další planetu, aby tam šířil Boží slovo.

Katolická církev kupodivu nebyla připravena na představu, jak Krista křižují chapadlovité améby z Vegy 5.